HƏYAT VƏ YARADICILIĞININ ƏSAS TARİXLƏRİ

1494 - Füzuli - Məhəmməd ibn Süleyman və ya Molla Məhəmməd Bağdadi Bağdadın yaxınlığında yerləşən Kərbəla şəhərində anadan olmuşdur.

1514 - Bağdadın Səfəvi valisi İbrahim xan Mosullunun himayəsində olmuşdur.

1524 - Azərbaycan dilində "Bəngü Badə" allegorik və satirik əsərini yazmışdır.

1527 - Mosullu öldürüldükdən sonra Füzuli Hillə və ya Nəcəfə köçmüşdür.

1537 - "Leyli və Məcnun" liro-epik poemasını yazmışdır.

1543 - Oğlu Fəzli anadan olmuşdur.

1556 - Bağdadda yayılmış taun epidemiyası nəticəsində vəfat etmişdir.

1569-1572 - Səidi təxəllüsü ilə məşhur olan Mahmud ibn Davud Ulanyavi tərəfindən Füzulinin türkcə (azərbaycanca) "Divan"ının üzü köçürülmüşdür.

1589-1590 - Füzuli əlyazmalarının ən qədimi sayılan Füzuli külliyyatı yazılmışdır və Sankt-Peterburq Şərqşünaslıq İnstitutunda saxlanılır.

1828 - Füzulinin "Divan"ı Təbrizdə daşbasma üsulu ilə çap olunmuşdur.

1907 - Bəstəkar Üzeyir Hacıbəyov Füzulinin Leyli və Məcnun əsəri əsasında eyniadlı opera yazmışdır.

1914 - Xalq rəssamı Əzim Əzimzadə Füzulinin portretini yaratmışdır.

1924 - "Müsəhhəhi-külliyyati-divani-Füzuli" M.F. Köprülüzadənin müqəddiməsi ilə çap olunmuşdur.

1936 - "Söhbətül-əsmar" əsəri türkoloq Qunnar Carrinq tərəfindən "Meyvələrin yarışı" ("The Contest of the Fruits") adı ilə tərcümə edilmişdir.

1944 - Füzulinin türkcə "Divan"ının ilk elmi-tənqidi mətni akademik Həmid Araslı tərəfindən nəşr olunmuşdur.

1948 - Ədəbiyyatşünas, tərcüməçi Əbdülbaqi Gölpınarlı Füzulinin türkcə "Divan"ının elmi-tənqidi mətnini hazırlamışdır.

1950 - Ədəbiyyatşünas Əli Nihad Tərlan Füzulinin türkcə "Divan"ının elmi-tənqidi mətnini hazırlamışdır.

1958 - "Füzuli. Türkcə divan" kitabı Ankarada çap edilmişdir.

- Rəssam Sadıq Şərifzadə Məhəmməd Füzulinin portretini işləmişdir və bu tabloya görə rəssam respublikanın II dərəcəli mükafatına layiq görülmüşdür.

- Füzulinin 400 illik yubileyi münasibətilə xalçaçı rəssam Kamil Əliyevin eskizi əsasında Füzulinin portret-xalçası toxunmuşdur.

- Akademik Həmid Araslının "Böyük Azərbaycan şairi Füzuli" kitabı çap olunmuşdur.

1958-1963 - Heykəltaraşlar Tokay Məmmədov, Ömər Eldarov və memar Hacı Muxtarov Füzulinin heykəlini hazırlamışlar.

1959 - Füzulinin anadan olmasının 400 illiyi münasibətilə Azərbaycan rayonlarından birinə (keçmiş Karyagin) Füzulinin adı verilmişdir.

- Füzulinin qəzəlləri əsasında Azərbaycan bəstəkarı Cahangir Cahangirov "Füzuli kantatası" əsərini bəstələmişdir.

- Akademik Məmməd Cəfər "Füzuli düşünür" monoqrafiyasını yazmışdır.

- Professor Hüseyn Əli Məhfuzun (İraq) "Füzuli əl-Bağdadi" adlı kitabı çap edilmişdir.

- Xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadənin Məhəmməd Füzuliyə həsr olunmuş Şəbi-hicran poeması nəşr edilmişdir.

- Bəstəkar Arif Məlikov "Füzuli" simfonik poemasını yazmışdır.

- Füzulinin anadan olmasının 400 illik yubileyi münasibətilə UNESCO tərəfindən Məhəmməd Füzulinin "Leyli və Məcnun" poeması ingilis dilində nəşr edilmişdir.

1960-1970 - Xalq rəssamı Səttar Bəhlulzadə "Füzuli" adlı qrafika əsərləri yaratmışdır.

1961 - Məhəmməd Füzulinin eyniadlı əsərinin motivləri əsasında "Leyli və Məcnun" filmi çəkilmişdir.

1963 - Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrının önündə qranit postament üzərində ucaldılan Məhəmməd Füzuli abidəsinin açılışı olmuşdur.

1965 - Heykəltaraş Elcan Şamilov Füzulinin portret heykəlini hazırlamışdır.

1970 - "Leyli və Məcnun" əsəri Londonda "Leyla and Mejnun" adı ilə yazıçı-tərcüməçi Sufi Huri tərəfindən tərcümə edilmişdir.

1972 - Xalçaçı rəssam Lətif Kərimovun eskizi əsasında Füzulinin portret-xalçası toxunmuşdur.

1993 - Bəstəkar Ramiz Mustafayev "Füzuli" vokal-simfonik poemasını bəstələmişdir.

1994 - Məhəmməd Füzulinin anadan olmasının 500 illiyi haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev fərman imzalamışdır.

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Prezident sarayında Məhəmməd Füzulinin 500 illiyi ilə əlaqədar yubiley üzrə Dövlət komissiyasının iclasında çıxış etmişdir.

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Məhəmməd Füzulinin anadan olmasının 500 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirlərdə iştirak etmək üçün Türkiyədə səfərdə olmuşdur və Bilkent Universitet şəhərciyində yubiley tədbirin-

də və Türkiyə Böyük Millət Məclisində dahi şairin anma mərasimində çıxışlar etmişdir.

- Moskvada, İttifaqlar Evinin Sütunlu salonunda Məhəmməd Füzulinin anadan olmasının 500 illiyinə həsr edilmiş təntənəli yığıncaq keçirilmişdir

- Füzulinin 500 illik yubileyinin dünya miqyasında keçirilməsi ilə əlaqədar Birləşmiş Millətlər Təşkilatının YUNESKO təşkilatı tərəfindən qərar qəbul edərək yubiley ilini Füzuli ili elan etmişdir.

- Türkiyə Yazıçılar Dərnəyi və İstanbul Böyükşəhər Bələdiyyəsi tərəfingən İstanbulda Füzulinin 500 illiyinə həsr olunmuş elmi konfrans təşkil edilmişdir.

1995 - Türkiyə YUNESKO-nun himayəsi altında Füzulinin anadan olmasının 500 illiyini qeyd etmişdir.

1996 - Füzulişünas-alim Mail Əliyev Füzulinin türkcə "Divan"ının elmi-tənqidi mətnini hazırlamışdır

- Prezident Heydər Əliyevin imzaladığı fərmana əsasən Füzulinin anadan olmasının 500 illik yubileyi, Bakıda təntənə ilə qeyd edilmişdir.

- Elmlər Akademiyasının Əlyazmalar İnstitutuna Məhəmməd Füzulinin adı verilmişdir.

- Azərbaycan Milli Bankı Füzulinin 500 illiyinə həsr olunmuş 100 manat nominalında qızıl, 50 manat nominalında isə gümüş xatirə sikkələri buraxmışdır.

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin fərmanı ilə Füzuli adına beynəlxalq mükafat təsisi edilmişdir.

- Xalq rəssamı Tofiq Ağababayev "Məhəmməd Füzuli" əsərini yaratmışdır.

2002 - Ədəbiyyatşünas Aydın Abıyevin "Füzuli və Türkiyə poeziyası" monoqrafiyası nəşr edilmişdir.

2004 - Yazıçı Oqtay Salamzadənin Füzuliyə həsr olunmuş "Sevgi iztirabı" adlı ikihissəli tarixi romanı çapdan çıxmışdır.

2005 - "Məhəmməd Füzuli əsərləri" 6 cildliyi çapdan çıxmışdır.
- Yazıçı Əzizə Cəfərzadənin Məhəmməd Füzulinin həyatından bəhs edən "Eşq sultanı" tarixi romanı çapdan çıxmışdır.

2008 - Professor Şəfəq Əlibəylinin "Füzulinin farsca divanı: linqvo-poetik özəlliklər" kitabı çapdan çıxmışdır.

2013 - Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Ruhəngiz Cümşüdlünün "Füzulinin ərəbcə poetik irsi" kitabı çapdan çıxmışdır.

2014 - Füzulinin anadan olmasının 520 illiyi münasibətilə Bakı Şəhər Mədəniyyət və Turizm İdarəsinin təşkilatçılığı ilə M.Ə. Sabir adına kütləvi kitabxanada tədbir keçirilmişdir.

2017	- Məhəmməd Füzulinin türkcə (azərbaycanca) "Divan"ının əlyazmasının surəti "Dünya Yaddaşı" Proqramı Reyestrinə daxil edilmişdir.
2018	- Ədəbiyyatşünas alim Mir Cəlal Paşayevin müəllifi olduğu, Məhəmməd Füzuli yaradıcılığından bəhs edən "Füzulinin poetik xüsusiyyətləri" adlı elmi əsər şair-tərcüməçi Yurtseven Şen tərəfindən türkcəyə tərcümə olunaraq çap edilmişdir.
2019	- Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı ilə Məhəmməd Füzuli Azərbaycan Respublikasında əsərləri dövlət varidatı elan edilən müəlliflərin siyahısına daxil edilmişdir. - Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası (AMEA) Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun Füzulişünaslıq sektoru tərəfindən "Füzuli düşünür" kitabı nəşr edilmişdir.
2021	- AMEA-nın Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun Elmi şurasının qərarı ilə "Ürək dostu, könül həmdəmi" ("Ənisul-qəlb") adlı kitab çap edilmişdir. - Azərkitab – Kitab Təbliğatı Mərkəzində Məhəmməd Füzulinin ərəb dilində qələmə aldığı "Mətləül Etiqad" elmi fəlsəfi əsərinin Azərbaycan dilinə tərcümə olunmuş kitabının (tərc. Təbriz Qasımov) təqdimat mərasimi keçirilmişdir.
2024	- Məhəmməd Füzulinin 530 illiyinin qeyd edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyev Sərəncam imzalamışdır. - "Dahi Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzulinin 530 illiyinin qeyd edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamının icrası ilə əlaqədar aprel ayı ərzində "Məktəblərdə Məhəmməd Füzuli ayı" layihəsi həyata keçirilmişdir. - Azərbaycan Milli Kitabxanası tərəfindən Məhəmməd Füzulinin - 530 illik yubileyinə həsr olunmuş "Nəhəng söz ustadı" adlı metodik vəsait çap olunmuşdur - AMEA Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun Müasir fəlsəfə problemləri şöbəsində "Məhəmməd Füzuli: elm, bilik, fəlsəfə" mövzusunda elmi seminar keçirilmişdir. - Mir Cəlal Paşayevin "Füzuli sənətkarlığı" kitabının müzakirəsi və təqdimat mərasimi keçirilmişdir. - AMEA-da Məhəmməd Füzulinin 530 illik yubileyinə həsr olunmuş beynəlxalq konfrans keçirilmişdir. - "Dahi Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzulinin 530 illiyinin qeyd edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamının icrası ilə əlaqədar aprel ayı ərzində "Məktəblərdə Məhəmməd Füzuli ayı" layihəsi həyata keçirilmişdir. - Məhəmməd Füzulinin anadan olmasının 530 illik yubileyi münasibətilə Almaniyada xüsusi poçt markası buraxılmışdır. - AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında (MEK) Məhəmməd Füzulinin anadan olmasının 530 illiyi münasibətilə elektron məlumat bazası yaradılmışdır.

- Berlindəki Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzində “Qəlbimdəki şair” (Der Poet in mir) adlı təntənəli yubiley tədbiri keçirilmişdir.

- Məhəmməd Füzulinin 530 illiyinə həsr olunmuş X Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisi keçirilmişdir.

- X Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisi çərçivəsində Bakı Ekspo Mərkəzində “Klassik Azərbaycan şeirinin günəşi - Məhəmməd Füzuli” mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans keçirilmişdir.